

Una col·lecció de documents procedents de la família Gili de Vimbodí (segles XVI-XIX)

Josep M. Grau i Pujol

La sensibilització per la salvaguarda d'arxius privats a la nostra comarca progressivament va augmentant, però també és important difondre la seva existència i el seu contingut. Fa uns anys en l'enderroc d'una casa de Vimbodí, el montblanquí Jaume Espelt Roselló, recuperà una carpeta de papers de caràcter patrimonial, que ens ha deixat consultar, la qual cosa li agraïm i alhora volem compartir amb la descripció en aquest article.

La cronologia dels documents bàsicament és de la primera meitat del segle XIX, tret d'una compravenda en pergamí d'entre finals del segle XVI i començaments del XVII, i unes capitulacions matrimonials de 1779.

Malauradament es tracta d'una petita part del fons patrimonial, la resta del qual suposem s'ha perdut, tot i que apareixen diversos noms de vimbodinenys, la família productora del fons és la Gili, pagesos i ramaders. Les referències a l'explotació de la terra i el comerç de bestiar són abundants, siguin comptes de collites, rebuts d'arrendaments, de sous de mosso, etc., el fet que un membre de la nissaga, Joan Gili Prenafeta, fos alcalde de Vimbodí, és però el que desperta més interès, sobretot per la naturalesa dels documents conservats, la major part de caràcter municipal. En aquesta secció localitzem la descripció de la partida de Riudabella, tant els conreus, com la superfície en jornals i les afrontacions (1840), bans o crides públiques (1842), a més de correspondència (1842-1856), precisament entre les cartes conservades n'hi ha dues referides a la vigilància sobre el bosc de Poblet (1842), una altra per controlar les visites i moviments del que fou el darrer prior de la cartoixa del Priorat, Josep Vilà Baduell, nascut i mort a Vimbodí (1778-1856), conegut també amb el nom de religió Bru Vilà¹.

Entre 1842 i 1854 destaquen diversos passaports per viatjar al Montsant i a Barcelona, i del Bienni Progressista (1854-1856), afers sobre la Milícia Nacional, com la tramesa d'oficis o detenció de soldats desertors, precisament amb anterioritat, Joan Gili fou nomenat alferes del cos de voluntaris (1840). Tots aquests documents complementen el fons municipal de Vimbodí, dipositat a l'Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà.

Notes

1. Àngel Bergadà Escrivà, *Vimbodí. Estudi històric, sociològic i religiós*, Vimbodí, 1978, p. 200-201.

Inventari de la col·lecció de documents de la família Gili de Vimbodí

1. Documentació familiar i personal

- Cèdula de veïnatge de Pau Gili, solter de 58 anys, pagès dels Omellons. Els Omellons, 25 de març de 1860 (q). Hi ha la descripció física.
- Capítols Matrimonials entre Joan Casares, pagès, fill de Pau i Maria Fort, amb Paula Debat Forcades, filla de Ramon, pagès, i Francesca, tots de Vimbodí. Vimbodí, 8 de desembre de 1779, notari Macià Català Roig, de Montblanc (6 fs).
- Nomenament d'alferes de la 6na. Companyia del Primer Batalló Lleuger del Partit de Montblanc de la Milícia Nacional d'Infanteria, a favor de Joan Gili i Prenafeta, de Vimbodí. Vimbodí, 13 de setembre de 1840 (f, 2f.). L'alcalde és Josep Güell.

2. Documentació patrimonial

- Rebut de 240 rals que signa Ramon Graells, tresorer de la societat minera *La Esperanza* a favor de Ramon Gili, de Vimbodí, pel valor de sis accions de les 110 que integren la societat. Reus, 26 de novembre de 1846 (q).
- Venda d'una peça de terra situada a la partida «lo Pi d'en Cots», terme de Vimbodí, que fa Àngela, vídua de Gabriel Girona, pagès, a favor de Jaume Arcís i Mateu, pagesos, tots de Vimbodí, per pagar el dot de la seva filla. Segles XVI-XVII (pergamí-fragment).

3. Documentació administrativa i comptable

- Rebut que signa Antoni Ribes dels Omellons, com a mosso de soldada, des del 17 de maig al 27 de maig de 35 duros (segle XIX) (v).
- Rebut de 158 rals i 22 maravedís que Antoni Foraster, pesador i dipositari, signa a favor de Joan Gili, en concepte de l'import per la carn que li ha venut aquest any. Vimbodí, 31 de desembre de 1838 (q).
- Rebut de 3 duros que Joan Gili ha lliurat a Ramon Grinyó, en concepte de la conducta de Josep Civit. Montblanc, 13 de gener de 1843 (v).
- Rebut de feines de carreter fetes a Joan Gili entre 1845-1846 (q).
- Compte de les feines de ferrer fetes per Isidre Vilà a la casa de Francesca Plaza. Vimbodí, 27 de juliol de 1882.
- Rebut de 76 duros que signa Rafael Cullerell a favor de Joan Gili, de Vimbodí en concepte de mig any d'arrendament de les terres del Genovès. L'Esplugu de Francolí, 20 de setembre de 1855 (q).
- Rebut de 1.480 rals de billó que signa José Antonio Arández a favor de Joan Gili, de Vimbodí, en concepte de l'arrendament de les terres del Genovès. Tarragona, 25 de gener de 1856 (q).
- Rebut de la verema blanca i negra de Ramon Pàmies. [Vimbodí], 27 de setembre de 1897. Hi consta el pes i el valor econòmic (q).

-Diferents rebuts i comptes de cereals, verema i bestiar, en vuitè i sense datar (segle XIX).

4. *Correspondència*

Rebuda

-Carta dirigida a Joan Gili de Vimbodí, per part d'un amic. 17 de novembre de 1834 (v, 2f.).

-Carta que Antoni Escuder de Valls, envia a Joan Pàmies, de Vimbodí, manifestant el seu disgust per no haver fet tractes per una mula. Valls, 3 de juny de 1854 (q, 2f.)

-Carta que envia Jaume Llobera sobre la compra d'unes terres de Magdalena Barberà, per la fira de les Borges Blanques. Palau d'Anglesola, 7 de gener de 1856 (q-fragment).

-Carta que envia Maria Teresa Aixalà per a convidar a la Festa Major de Lleida. Lleida, 28 de maig de 1863 (q).

5. *Càrrecs públics*

5. 1. Ajuntament de Vimbodí

Administració General

Terme Municipal

Descripció de la partida de Riudabella, extensió, valor explotació de les terres, conreus i afrontacions, que fan dos regidors. Vimbodí, 14 d'agost de 1840, (f, 2fs.), (veure apèndix).

Alcaldia

Bans

-Ban de prohibició de matar porcs a la vila sense abans haver pagat l'impost de vint rals segons ordena la Diputació de Tarragona. Ho signa l'alcalde Joan Gili. Vimbodí, 23 de novembre de 1842 (q).

Correspondència

Entrada

-Envelop d'una carta dirigida a l'Alcalde de Vimbodí (segle XIX) (f).

-Carta que Tomàs Quadres, de la Sudelegació de Tributs del Partit de Montblanc, envia a l'alcalde de Vimbodí, «al objeto de poder evitar varios abusos que se cometian en el bosque de Poblet relativos a la debastación de él», va mantenir una reunió amb l'ajuntament i principals contribuents de Vimbodí, i es va acordar «que se haría una rigurosa vigilancia por la guarda del indicado bosque», per la qual cosa demana a l'alcaldia «se sirva vigilar muy escrupulosamente para la conservación de él, pregonándolo para gobierno del público, a fin de que nadie se atreva a cortar árbol alguno bueno para maderas sin el permiso de usted». Montblanc, 16 de febrer de 1842, (q, 2fs.)

-Carta que la Intendència de Tarragona envia a l'alcalde de Vimbodí, perquè aquest i els regidors vigilin a l'exprior de la cartoixa d'Escala

Dei que residirà a Vimbodí. Tarragona, 17 d'agost de 1842, (q, 2fs.), veure apèndix.

-Carta que Macià Torruella, de l'*Administración Subalterna de Bienes Nacionales del Partido de Montblanch*, envia a l'alcalde de Vimbodí, autoritzant la imposició de multes a diferents espluguins. Montblanc, 11 de novembre de 1842. Suposem que la seva causa és tallar llenya al bosc de Poblet sense permís (q, 2fs.)

-Carta que Joan Masalles, de Montblanc, envia a l'alcalde de Vimbodí, per a assistir a una reunió a la capital de partit, per a preparar les eleccions del diputat provincial. Montblanc, 18 de gener de 1856 (q, 2fs.).

-Carta de l'Ajuntament de Fullea al de Vimbodí on es demana que lliuri «lo morral» a Antoni Inglès. La signa Antoni Calbet en nom de Francesc Codines, per no saber escriure. Fullea, 19 de juliol de 1856, (q, 2fs.).
Sortides

- Nota de lliurament que fa l'alcalde de Vimbodí d'un ofici pel jutge de Montblanc, 18 de febrer de 1835 (v).

1.- Lliurament d'un ofici de l'alcalde de Vimbodí al de l'Espluga, signa Joan Oromí. L'Espluga de Francolí, 18 de novembre de 1851. Hi ha el segell de l'ajuntament del darrer municipi. (v).

-Nota del lliurament d'un plec de documents que fa l'Alcalde de Vimbodí a l'aguatzil de Montblanc perquè el doni al jutge de la vila ducal. Montblanc, 22 d'abril de 1856 (v).

-Nota del lliurament d'un ofici de l'alcalde de Vimbodí al de Montblanc. Montblanc, 5 de juny de 1856. Hi ha el segell de Vimbodí (q).

Seguretat Pública

Control de circulació de persones

Passaports

-Passi que atorga l'ajuntament de Vimbodí a Pere Miquel, caporal carrabiner per a anar a Albarca. Vimbodí, 11 de juny de 1842 (q).

-Passaport que atorga l'ajuntament de Vimbodí a Isidre Valls, pagès de la vila per anar a Barcelona. Vimbodí, 22 de maig de 1854, l'alcalde és Josep Estradé. A l'anvers consta que el dia 23 passa per Vilafranca del Penedès, i el dia 26 arriba a Barcelona ciutat (f).

Cossos de Seguretat

Milícies ciutadanes

-Nota del lliurament que fa l'ajuntament de Vimbodí al de l'Espluga de Francolí, per mans d'Antoni Torres, d'un plec tancat de documentació dirigit al Comandament de la Milícia Nacional de Barberà de la Conca. L'Espluga de Francolí, 10 de novembre de 1854, (q, 2fs.).

-Nota del lliurament de tres soldats desertors que l'ajuntament de Vimbodí fa al Comandament militar de Montblanc (1854?), (q).

-Nota del lliurament que fa l'alcalde de Vimbodí a l'ajuntament de l'Espluga de Francolí de dues dones detingudes (Magdalena Mestres i Maria Figueres). L'Espluga de Francolí, 21 d'octubre de 1854 (v).

5.2. Estafeta de correus de Vimbodí

- Nota de lliurament de cartes i paquets que l'administració de correus de Lleida fa a l'estafeta de Vimbodí. Lleida, 20 de juny de 1830. A l'anvers hi ha referències a Vallclara i Els Omellons (q).

Observacions: Entre parèntesi anotem el format del document, si és vuitè (v), quart (q) o foli (f), i el nombre de fulls quan n'hi ha més d'un (fs.).

Apèndix documental

1. Descripció de la partida de Riudabella (14 agost de 1840)

«Còpia autèntica que feu lo síndich de esta vila de Vimbodí, jun ab dos par[h]omens de la mateixa vila, que és al peu de la lletra.

-Relació de la citada posesió de Riudebella, situada en lo terme rodó anomenat de Poblet, que conté 54 jornals de conreu y 7 jornals de regadiu y més 16 jornals de garriga, que suma 78 jornals, y a més conté una casa ab dos cups y demás edificis, tot derrotat, y més conté de dos tanques de bestia derrotades, y més conté de una mina y un safreigt que conté lo terreno de regadiu ,y més com a era y pallera derrotada ab sos avagans, y conté 30 ametllés y 8 noguers.

Y lo valor de dita posesió és 22 mil lliures y 50. Y las afrontacions són idem: a solyxen a part de Miquel Forès y de Joseph Alsamora y en la Riera dels Forners, a mitgdia en la Riera del Titllà, y a tramuntana ab Sebastià Puiggallí, y en Joan Forès, y en terres de Joan Queixal.

Riudebella de arriendo per quatre anys donada, pot produhí per cada any 275 lliures.

-Relació del mallol y avallaners que conté la mateixa pesa de Riudebella, que conté 28 jornals de viña y conté de 437 olivers y un noguer y 10 jornals de garriga, y los avallaners conté de 5 jornals de terreno, que ocupa de mil deu avellaners, que suman los jornals 43, y lo valor de ells és de 10 mil lliuras, sas afrontacions són a solixen en la Riera dels Forners, a mitgdia en los murons del Bosch, y a ponen en la Viña del Prió, y a tremuntana en la Riera del Titllà. Lo mallol y los avellaners poden produhir donat per quatre anys, la quantitat de 200 lliures cada any.

-Relació de la citada Viña del Prió, que conté 25 jornals de terra, no lo que ocupa 100 olivers, y a més ocupa un castañé, a més ocupa de 10 ametllers, tot cultivat. Y lo valor de ells és 6 mil lliuras, y las afrontacions són, a solhixen ab tot mallol y part de avellaners, a mitgdia ab los murons del Bosch, y a ponen en lo Camí del Titllà y a tremuntana en la Riera del Titllà,. La Viña del Prió no se pot pendre y tampoch per conservà, perquè no pagaria lo treball, per no dir res posa'm 6 lliures per cada any, donat per quatre anys.

-Relació de aquella part de terreno de ninguna, que conste de terreno de conreu y part de regadiu, és lo següent: 24 jornals de sembradura

y 4 jornals de regadiu, a més 24 jornals de garriga y que en ella ocupa una fon en lo mitg de la pocesió, y un noguer al fondo de las paradas, a més ocupa una tanca de bestia, tot derrotat y los jornals suman 49.

Y lo valor de ells és 15 mil lliuras, y las afrontacions són las següens: a solycent afronta en la mateixa pesa de Riudabella, a mitgdia ab terras de Josep Borgueras, en terras de Joseph Huguet y ab terras de Joseph Güell, a ponen en terras de Joseph Estradé, y en lo camí a tremuntana en parts de Joan Casares en terras dels hareus de Jaume Borgueres. Ninguna de arrendamen pot produhir 100 lliures per cada any, donat per quatre anys.

-Relació de que conté dels murrans en amun de viña y part de avallaners, de que conté dels murrans en amun de viña, y part de avallaners de que conté 13 jornals posat en lo mitg del Bosc, tot cultivat. Y lo valor de ells és dos mil lliuras, y se'n pot donar 40 lliures per cada any, donat per quatra anys.

Relació y treball la en feta en presència del senyor secretari y senyors del Ajuntamen de Vimbodí, en orde manada per lo senyor Intenden de la Província de Tarragona, y los esperts són: Ramon Vidal y Joan Gili y Prenafeta, y lo treball comensà lo dia 8 de agost fins lo dia 14 del mateix agost del any 1840.

Joan Predó, síndich procuradó de Vimbodí».

2. Carta que des de la Intendència de Tarragona s'envia a l'alcalde de Vimbodí respecte la vigilància que han de posar sobre l'exprior de la cartoixa d'Escala Dei que residirà a Vimbodí (Tarragona, 17 d'agost de 1842).

«El ex prior de Scaladei, don Bruno Jou Vila, regresa a esa villa [de Vimbodí], en la cual deberá ser vigilado por usted y demás concejales, dándome parte de cuantas personas vayan a visitarlo y hablar con él. Dios guarde a usted muchos años, Tarragona, 17 agosto 1842.

José Piñeyro [rúbrica].

Señor Alcalde Constitucional de Vimbodí».

Nota: Hi ha un membret imprès de la *Intendencia de la Provincia de Tarragona*.